

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR **SENATUL**

LEGE

privind protejarea și susținerea apărătorilor drepturilor omului

Preambul

Având în vedere rolul din ce în ce mai important pe care îl au persoanele, grupurile și organizațiile neguvernamentale, care activează pentru promovarea, protejarea și apărarea drepturilor omului, cât și necesitatea acordării unei protecții speciale – prin măsuri legislative, juridice, administrative și alte măsuri instituționale, prin crearea unor condiții propice care să le permită îndeplinirea efectivă a rolului pe care acestea trebuie să îl aibă în societate - și în conformitate cu cerințele organismelor și instituțiilor internaționale în materie de drepturile omului, precum *Consiliul Europei - inițiator și principal cadru de promovare și apărare a drepturilor omului în spațiul european, Parlamentul European, Comisarul pentru Drepturile Omului, Agenția pentru Drepturile Fundamentale a Uniunii Europene, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite, Secretariatul General al Organizației Națiunilor Unite – pentru situația apărătorilor drepturilor omului, OSCE/BIDDA - Departamentul Drepturilor Omului, cât și a documentelor regionale și internaționale în materia drepturilor omului, precum Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale cu protocoalele sale adiționale, Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, Declarația Universală a Drepturilor Omului, Carta ONU, etc;*

Având în vedere și prevederile Ordonanței Guvernului nr.26/2000 cu privire la asociații și fundații, aprobată prin Legea nr.246 din 18 iulie 2005, cu modificările și completările ulterioare.

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Capitol I
Dispoziții generale

Art.1. - Prezenta lege reglementează garantarea *protecției* apărătorilor drepturilor omului, a căror activitate are scopul de a monitoriza și verifica respectarea drepturilor civile și politice, în conformitate cu tratatele internaționale și regionale la care România este parte.

Art. 2 - (1) În sensul prezentei legi, *apărătorii drepturilor omului* sunt *persoanele, grupurile sau organizațiile neguvernamentale* care au ca unic scop și activitate promovarea și protejarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Poate fi *apărător al drepturilor omului* orice persoană care a împlinit vârsta de 16 ani, care

activează în cadrul unui grup sau al unei organizații cu activitate recunoscută în domeniul drepturilor omului.

(2) **Apărătorii drepturilor omului** se angajează să militeze pentru afirmarea drepturilor omului, pentru realizarea păcii și justiției mondiale prin mijloace nonviolente, pentru excluderea din viața și practica socială din România, UE, ca și din întreaga lume a violenței și abuzurilor, a încălcărilor drepturilor sacre ale omului, a tuturor formelor prin care este afectată viața, sănătatea, statutul social, proprietatea, intimitatea persoanelor, indiferent de rasă, sex, cetățenie sau profesie, religie sau avere.

(3) **Apărătorii drepturilor omului** nu pot face parte din organizații, partide sau grupări de extremă dreaptă sau stângă prin care să poată promova idei extremiste, xenofobe, iredentiste, naționaliste, separatiste, rasiste și să producă discriminări proclamând totodată folosirea mijloacelor violente și a forței, ca arme politice.

(4) Organizațiile neguvernamentale care au activitate în domeniul protecției drepturilor omului au calitate procesuală activă în procesele, penale, civile, comerciale și de contencios administrativ în favoarea legii și reprezintă petenții în procese atunci când le este solicitată asistența juridică având ca obiect încălcarea drepturilor omului sau o discriminare.

Art.3. - Activități ale **apărătorilor drepturilor omului** sunt:

- a) promovarea drepturilor omului, utilizând resursele media și acțiunile directe;
- b) evidențierea în spațiul public a încălcărilor drepturilor omului;
- c) susținerea victimelor încălcărilor prin acordarea de asistență juridică, psihologică, medicală sau de altă natură;
- d) demersuri pe lângă instituțiile statului pentru înlăturarea deficiențelor instituționale care afectează respectarea drepturilor omului;
- e) sprijinirea instituțiilor statului pentru adoptarea de măsuri legislative privind promovarea și protejarea drepturilor omului;
- f) sprijinirea acțiunii de armonizare a legislației naționale la legislația internațională și corelarea ei cu ultimele reglementări ale UE în materia apărătorilor drepturilor omului.

Art.4. - **Apărătorii drepturilor omului** își desfășoară activitatea conform Codului Deontologic al Apărătorilor Drepturilor Omului.

Art.5 - (1) Protecția **apărătorilor drepturilor omului** reprezintă responsabilitatea statului român și se realizează numai în condițiile legii, cu respectarea principiului libertății de exprimare a acestora cu privire la politicile și acțiunile guvernamentale în domeniu, al libertății de conștiință, precum și exercitarea neîngrădită a activității, în condiții de deplină siguranță..

(2) Protecția **apărătorilor drepturilor omului** prin prezenta lege este garantată, pentru a preveni atacurile fizice, abuzurile juridice și anchetele abuzive la care pot fi supuși aceștia, inclusiv prin excesul de zel al organelor statului care pot adopta măsuri de securitate sporite - sub pretextul luptei împotriva terorismului, a siguranței naționale și securității publice și a criminalității organizate sau a corupției - de natură a le împiedica acțiunea de monitorizare efectivă a drepturilor omului.

Art.6. - Statul - prin autoritățile sale - este obligat:

- a) să asigure recunoașterea publică a *apărătorilor drepturilor omului*, prin cooptarea la acțiuni, conferințe, seminarii pe tematica drepturilor omului, precum și în procesul de stabilire a priorităților privind drepturile omului în contextul dialogurilor și consultărilor politice;
- b) să asigure posibilitatea, la cerere, a monitorizării tuturor instituțiilor statului privind transparența și modul în care sunt cunoscute, aplicate și respectate drepturile omului în aceste instituții, în slujba ființei umane, în folosul unei democrații cu adevărat consolidate;
- c) să pună la dispoziția *apărătorilor drepturilor omului* toate documentele necesare oricărei investigații în domeniul drepturilor omului, precum și în procesul de stabilire a priorităților privind drepturile omului în contextul dialogurilor și consultărilor politice, în conformitate cu obligațiile internaționale și regionale în domeniul drepturilor omului;
- d) să iasă din starea de impunitate și să aducă în fața justiției făptuitorii care comit abuzuri împotriva *apărătorilor drepturilor omului*, indiferent de poziția sau funcția lor în structurile statului, prin intermediul unor proceduri disciplinare, administrative sau penale independente și eficiente, potrivit cerințelor Rezoluției Parlamentului European din 17 iunie 2010 referitoare la politicile UE în favoarea apărătorilor drepturilor omului (2009/2199(INI)).

Art.7. - În sensul prezentei legi, angajarea răspunderii *apărătorilor drepturilor omului* se face în condițiile legii civile sau penale, după caz, cu avizul prealabil al Comisiilor juridice și Comisiilor drepturilor omului, culte și minorități din cele două Camere ale Parlamentului României.

Art.8. - Organizațiile neguvernamentale pentru apărarea drepturilor omului de utilitate publică, ce au ca unic scop promovarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, pot deține, în condițiile legii, bunuri mobile și imobile - care sunt necesare realizării scopului prevăzut în statut.

Capitolul II

Finanțarea

Art.9. - Finanțarea activităților *apărătorilor drepturilor omului* este expresia principiului egalității de tratament și al competenței acordate organizațiilor neguvernamentale.

Art.10. - (1) Sursele de finanțare a activității unei organizații neguvernamentale pentru apărarea drepturilor omului, de utilitate publică, pot fi:

- a) cotizații ale membrilor;
- b) donații, legate și sponsorizări, în condițiile legii;
- c) venituri provenite din activități proprii;
- d) alocații de la bugetul de stat și de la bugetele locale prin asigurarea de mijloace financiare necesare activității curente a organizațiilor neguvernamentale de utilitate publică - recunoscute potrivit legii și care au ca obiectiv promovarea, protejarea și apărarea drepturilor fundamentale ale omului;

e) alte venituri prevăzute de lege.

(2) Veniturile realizate din activitățile prevăzute la alin (1) litera c) sunt scutite de taxe și impozite.

Art.11. - (1) Quantumul cotizațiilor, repartizarea și utilizarea acestora se stabilesc prin hotărârea Adunării Generale a organizației.

(2) Veniturile totale provenite din cotizații sunt neplafonate.

(3) Donațiile și legatele în bunuri primite de la persoanele fizice sau juridice străine sunt scutite de plata taxelor vamale.

Art.12. - Organizațiile neguvernamentale de utilitate publică care au ca scop promovarea și protejarea drepturilor omului pot desfășura activități specifice societăților comerciale, potrivit legii, constând în:

a) editarea, realizarea și difuzarea publicațiilor ori a altor materiale de promovare și cultură a drepturilor omului;

b) organizarea de întruniri și seminarii pe problematica drepturilor omului;

c) activități culturale, distractive și sportive;

d) servicii de asistență juridică;

e) închirierea spațiilor proprii pentru seminarii, conferințe și acțiuni social-culturale;

f) alte activități prevăzute de lege.

Art.13. - (1) Suma alocată anual din bugetul de stat și din bugetul local organizațiilor neguvernamentale din domeniul apărării drepturilor omului, de utilitate publică va fi stabilită în funcție de structura centrală și teritorială a acestora, precum și de activitățile specifice acestora, conform cererilor bugetare estimate și depuse de aceste organizații la Ministerul Finanțelor.

(2) În funcție de numărul de observatori care participă la monitorizarea alegerilor locale, generale, prezidențiale sau pentru referendum, organizațiile neguvernamentale de utilitate publică ce au ca obiectiv promovarea, protejarea și apărarea drepturilor omului primesc subvențiile necesare de la bugetul de stat.

(3) Sumele neutilizate la sfârșitul anului fiscal se raportează în anul următor.

(4) Veniturile provenite de la buget pot avea numai următoarele destinații:

(a) cheltuieli materiale pentru întreținerea și funcționarea sediilor;

(b) cheltuieli de personal;

(c) cheltuieli pentru presă și promovare;

(d) cheltuieli privind organizarea de activități cu caracter militant;

(e) cheltuieli de deplasare în țară și străinătate și de protocol;

(f) cheltuieli pentru telecomunicații;

(g) cheltuieli pentru investiții în bunuri mobile și imobile (reparații).

(5) Eficiența și oportunitatea acestor cheltuieli se hotărăsc de către conducerea organizației neguvernamentale de utilitate publică.

(6) Curtea de Conturi a României este organul abilitat să controleze respectarea prevederilor legale privind constituirea și utilizarea fondurilor organizației neguvernamentale de utilitate publică.

Art.14. - (1) Autoritățile locale sunt obligate să asigure spațiile necesare pentru sediile centrale și locale ale organizațiilor neguvernamentale de utilitate publică - care are ca obiectiv promovarea și protejarea drepturilor omului.

(2) Închirierea spațiilor destinate sediilor organizațiilor neguvernamentale pentru apărarea drepturilor omului se realizează cu titlu gratuit pe toată perioada desfășurării activității.

(3) Organizațiile neguvernamentale de utilitate publică și care au ca scop promovarea și protejarea drepturilor omului sunt scutite de plata impozitelor pe clădiri pentru sediile deținute în proprietate, cu excepția celor cumpărate care se impozitează la valoarea de inventar, numai la data procurării.

(4) Organizațiile neguvernamentale de utilitate publică, care fac obiectul prezentei legi și care își încetează activitatea ca urmare a autodizolvării, a dizolvării pronunțate prin hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești, ori în alt mod prevăzut de lege, sunt obligate să predea autorităților publice locale, în termen de 30 de zile, spațiile pe care le-au deținut, în baza contractului de închiriere încheiat cu acestea.

(5) Spațiile deținute în proprietate se transmit în condițiile legii.

Capitolul III Sanctiuni

Art.15. - (1) Constituie contravenții și se sancționează cu amendă de la 1.000 la 10.000 lei următoarele fapte:

(a) împiedicarea sub orice formă de către reprezentanții autorităților a desfășurării activității **apărătorilor drepturilor omului**, referitoare la încălcarea drepturilor omului, sesizată prin petiții de către cetățeni români și străini aflați pe teritoriul României sau a apatrizilor stabiliți în România, dacă nu a fost săvârșită în astfel de condiții încât, potrivit legii penale, să fie considerată infracțiune;

(b) negarea nemotivată a calității procesuale active, recunoscută prin prezenta lege acestor organizații, în cazul în care activitatea lor necesită sesizarea autorității judecătorești, la solicitarea petenților;

(c) refuzul instituțiilor abilitate ale statului de a răspunde la sesizările formulate în scris de **apărătorii drepturilor omului**, prin care sunt aduse la cunoștința autorităților atacuri și abuzuri împotriva acestora, acte și fapte ce trebuie să facă obiectul unor anchete;

(d) Sumele de bani provenite din contravenții se fac venit la bugetul de stat.

Art.16. - (1) Dacă în cursul activității lor, **apărătorii drepturilor omului** sunt supuși unor acte sau fapte precum, hărțuire, intimidare și defăimare sau sunt acuzați de infracțiuni care privesc, securitatea națională, siguranța publică, criminalitatea organizată, corupția sau acte de terorism, inclusiv prin folosirea în mod ilegal a unor ascultări telefonice sau ambientale, a unor ofițeri sub acoperire sau colaboratori ai organelor statului în scopul de a împiedica desfășurarea activității lor îngrădind prin orice mijloace libertatea de exprimare și de asociere mergând până la reținerea și arestarea ilegală a apărătorilor drepturilor omului, organele statului se obligă să declanșeze anchete care să ducă la elucidarea cu celeritate a reclamațiilor celor care au fost persecutați în acest fel.

(2) Dacă faptele sesizate de *apărătorii drepturilor omului* privesc infracțiuni la adresa acestora, inclusiv de încălcarea dispozițiilor prezentei legi, persoanele vinovate indiferent de funcția lor în structurile statului, răspund potrivit legii penale.

Art. 17. - Statul român se obligă:

a) să dezvolte - cu prioritate - o politică coordonată de emitere a vizelor în regim de urgență pentru *apărătorii drepturilor omului* și membrii familiilor acestora din alte state, care solicită protecție statului roman, pentru care regimurile speciale aplicate de Spania și Irlanda pot servi drept exemplu;

b) - concomitent cu aceste vize în regim de urgență, *apărătorilor drepturilor omului* să li se ofere lor și familiilor lor, protecție și adăpost temporar în România, alocându-se resurse financiare și locuințe pentru adăpostirea acestora, precum și programe asociate (activități în domeniul drepturilor omului, conferințiere în cadrul universităților românești de stat sau particulare, cursuri de limbă, etc.

Art.18. - În contextul aplicării Tratatului de la Lisabona, România va stabili un mecanism interinstituțional urgent de cooperare cu instituțiile și organele UE cu privire la *apărătorii drepturilor omului*.

Capitolul IV Dispoziții speciale

Art.19. - Se fac venituri la bugetul de stat:

(a) - donațiile acceptate de o organizație neguvernamentală pentru apărarea drepturilor omului de utilitate publică, în curs de dizolvare sau de o organizație neguvernamentală de utilitate publică ce acționează în baza statutului modificat, deși modificările nu au fost comunicate Tribunalului București, conform prevederilor legale sau instanța a respins cererea de încuviințare a modificării statutului;

(b) sumele sau bunurile intrate în patrimoniul organizației neguvernamentale pentru apărarea drepturilor omului de utilitate publică neînregistrate.

Art.20. - În termen de 60 de zile de la data publicării prezentei legi, în Monitorul Oficial al României, Partea I, Ministerul Justiției va întocmi normele metodologice de aplicare, care vor fi supuse spre aprobare Guvernului.

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art.76 alin.(2) din Constituția României, republicată.

PREȘEDINTELE

PREȘEDINTELE

CAMEREI DEPUTAȚILOR

SENATULUI

Roberta Alma Anastase

Mircea Geoană